

ไม้ประจำมหาวิทยาลัย

พะยอม

White Meranti

๐๐ พะยอม ครอบวง ทนลม
ผลัดดอกออกผลพร้อมใบยมน
สืบสานพืชพันธุ์.....แห่งภูมิปัญญา ๑๑

“พะยอม” ถือว่าเป็นไม้ประจำมหาวิทยาลัย

> มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Shorea roxburghii* G.don วงศ์ Dipterocarpaceae ชื่อสามัญ White Meranti ส่วนชื่อพื้นเมืองเรียกว่า กะยอม ชะยอม ชะยอมดง พะยอมทองกุริง แคน เขียง เขี้ยว พะยอม หรือยางหยวก เป็นไม้ต้นขนาดกลาง ถึงขนาดใหญ่ผลัดใบ สูงประมาณ ๑๕-๓๐ เมตร ใบเดี่ยวรูปขอบขนานแฉก ๆ เรียงสลับ ขนาดกว้างประมาณ ๓.๕ - ๔ เซนติเมตร ยาว ๘-๑๐ เซนติเมตร ปลายมนหรือหยักเป็นติ่งสั้นเนื้อใบเกลี้ยงเป็นมัน ออกดอกเล็ก ๆ เป็นช่อตามปลายกิ่งกลีบดอกสีขาว เกสรสีเหลืองอ่อน กลิ่นหอมจัด ผลเป็นรูปกระสวย มีปีกยาว ๓ ปีก ปีกสั้น ๒ ปีก ออกดอกระหว่างเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ เป็นผล ประมาณเดือนมกราคม-มีนาคม ผลแก่ประมาณเดือนมีนาคม-เมษายน ขยายพันธุ์ โดยเมล็ดติดปีกออกก่อนนำไปเพาะ พะยอมเป็นไม้พระราชทานเพื่อปลูกเป็นไม้มงคล ประจำจังหวัดพัทลุงด้วยประโยชน์ของพะยอมมีหลากหลาย นับตั้งแต่เนื้อไม้มีลักษณะคล้ายไม้ตะเคียนทองใช้ในการก่อสร้าง หรือทำเครื่องเรือน เปลือกมีรสฝาด ในตำรายาไทยใช้เปลือกเป็นยาฝาดสมาน แก้ท้องเดินและลำไส้อักเสบสารที่ออกฤทธิ์คือแทนนิน ดอกเข้ายาหอมบำรุงหัวใจ และลดไข้ นอกจากนี้ยังใช้เปลือกเป็นสารกันบูด ใช้ในการฟอกหนัง เป็นต้น เป็นไม้ที่มีความยั่งยืน มีดอกดก หอมหวานกลม มีประโยชน์ตั้งแต่เปลือกนอก เนื้อไม้และผล

> ผลผลิตของมหาวิทยาลัยรังสิตจึงเสมือนดอกพะยอมที่ทั้งหอมหวาน และทรงคุณค่าเมื่อบานเต็มที่ จะเกิดผลที่มีปีกพร้อมโอบยบินเพื่อสืบสานพืชพันธุ์แห่งภูมิปัญญา ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ อธิการบดีกิตติคุณผู้ก่อตั้ง ดำริให้ทยอยปลูกเพิ่มเติมให้ทั่วทั้งมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ที่มีประโยชน์ และหายากไว้ประจำมหาวิทยาลัย

WHITE MERANTI

ดอกไม้ประจำมหาวิทยาลัย

แก้วเจ้าจอม

GUAIACUM OF FICINALE LINN

๘๘ คู่ร่วมใจ ร่วมยืน ใฝ่เป็นสุข
สดชื่นบาน ตรานานเท่านั้น ๙๙

> “**แก้วเจ้าจอม**” เป็นพันธุ์ไม้ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงนำมาจากชวา หรือ ประเทศอินโดนีเซียมีถิ่นกำเนิดอยู่บริเวณ West Indies แต่แรกเริ่มเดิมทีโปรดเกล้าฯ ให้นำปลูกไว้ที่สวนสุนันทา ซึ่งมีพระราชประสงค์ ให้เป็นสวนป่าในพระนครไว้เป็นที่ประพาสเป็นที่สำราญพระราชหฤทัย เช่นเดียวกับที่ยุโรปซึ่งเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมเยียนมาจากหนังสือสวนหลวง ส.๙

> แก้วเจ้าจอม มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Guaiacum officinale* Linn. วงศ์ Zygophyllaceae เป็นไม้พุ่มกลม ยืนต้นสูง ๑๐-๑๕ เมตร ใบย่อยรูปรีปลายมน ขนาดไม่เท่ากันคู่ปลายจะยาวที่สุด ประมาณ ๓.๕ เซนติเมตร ดอกเล็ก ๆ สีฟ้า ๕ กลีบ เกสรสีเหลือง ๘-๑๐ อัน ออกดอกเป็นกระจุกตามปลายกิ่ง ช่วงเวลาที่ออกดอกประมาณเดือนสิงหาคม-ตุลาคม ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ดหรือตอนกิ่ง เป็นไม้ประดับที่มีดอกพริ้งพร งดงามน่ารัก อาจารย์แจ่มจันทร์ ทองเสริม อดีตอาจารย์โรงเรียนสวนสุนันทากรุณาเล่าว่า แก้วเจ้าจมนี้เดิมมีชื่อเรียกกันว่า “น้ำอบฝรั่ง” ต่อมาเมื่อมีการชำระชื่อพันธุ์ไม้ หลวงบุเรศบำรุงการจึงใช้ชื่อว่า “แก้วเจ้าจอม” ในปัจจุบัน “ต้นแม่” ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้นำปลูกเป็นต้นแรกอยู่ในโรงเรียนสวนสุนันทา มีความสูงประมาณตึก ๔ ชั้น และยังคงให้ดอกดกงดงาม ในโอกาสที่กรุงเทพมหานคร จัดประกวดไม้ยืนต้นเก่าแก่ ที่อายุยืนนาน ในกรุงเทพมหานคร ต้นแก้วเจ้าจอมที่โรงเรียนสวนสุนันทาได้รับรางวัลที่ ๑ และในปัจจุบันถือว่า เป็นไม้ประจำโรงเรียนสวนสุนันทาด้วย แก้วเจ้าจอมมีปลูกไว้ที่หน้าอาคารนันทนาการ และบริเวณทางเข้าด้านข้าง อาคารอาทิตย์ อุไรรัตน์ มหาวิทยาลัยรังสิต

GUAIACUM
OF FICINALE LINN